



Metsien kartoittaminen sujuu aloittelijaltakin

Metsäkartoitukset ovat Luonto-Liiton metsäryhmän ydintoimintaa. Kartoituksilla kerätään tietoa suojelemattomista metsistä aina Etelä-Suomen METSO-alueelta pohjoisimpaan Lappiin tai jopa ulkomaille saakka.

Metsäkartoittajan ei välttämättä tarvitse olla rautainen asiantuntija. Myös varsin vähäisillä pohjatiedoilla voi osallistua kartoitukseen tai kartoittaa itsenäisesti. Parhaassa tapauksessa kartoituksissa löydetty hiehot metsät päätyvät suojeluun – ja saat taahan kartoituksen lomassa välillä päästä vaikka saunaan.

TEKSTI EMILIA PIPPOLA

Ensi kertaa kartoittamassa

Riina Kivilahti, 21, tanssin opiskelija, Joensuu

Osallistumalla metsäkartoitukseen edistää metsien suojelua, oppii metsistä käytännössä ja saa olla luonnossa. Ummikkonakin voi lähteä mukaan, kunhan ennen kartoituksia hiehot perehtyy metsätyyppeihin ja suunnistukseen, Riina Kivilahti kannustaa.

Riina osallistui ensimmäistä kertaa metsäkartoitukseen kesäkuussa. Viikon ajan hän liikkui kokeneempien kartoittajien mukana Metsä-Lapin suojelemattomissa metsäerämaissa Jooseppitunturin, Painopään ja Pokka-Puljun alueilla. Kartoituksissa tarkasteltiin metsän rakennepiirteitä sekä uhanalaisia ja vanhaa metsää indikoivia kääpiä.

– Pystyin auttamaan kartoittamisessa muun muassa kirjaamalla käähävainnot ja muita muistiinpanoja, Riina kertoo.

Aiempi toiminta ympäristöjärjestöissä antoi eväitä kartoittamiseen. Ennen kartoituksia Riina oli myös osallistunut viikonlopun mittaiselle METSO-kurssille. Kurssilla hän oppi, mil-

lainen on kartoituksen kulku, mitä piirteitä metsästä katsotaan sekä muita kartoittamiseen liittyviä käytännön asioita.

Lajien oppimisen vaikeus ja riemu

Kartoituskokemus Metsä-Lapissa rohkaisi Riinaa. Hän arvostaa muilta saamaansa kannustusta sekä tietoa ja taitoa.

– Huomasin, että lajien opettelu vaatii kärsivällisyyttä. Aloin kunnioittaa aiempaa enemmän heitä, jotka lajeja tuntevat, Riina toteaa.

– Mieleeni kartoitusreissulta on jäänyt hauskoja sanoja, esimerkiksi muhjustaminen. Samoin hetket, jolloin itse löysi ja tunnisti sirpikkävän, rusokantokävän tai jonkun muun harvinaisen lajin, olivat merkittäviä.

Välillä reissulla tuli vastaan myös rankkoja kokemuksia.

– Mieleeni on vahvasti jäänyt hetki Jooseppitunturin Kirakkavaaroilla, kun vanhojen kilpikaarnaisten mäntyjen vierestä alkoi hakkuuaukea, jolla oli yhtä suurten mäntyjen kantoja. Kädet olisivat ylittäneet kaadettujen mäntyjen ympäri, Riina suree.

Kartoitusreissuille Riina haluaa ehdottomasti uudelleen mukaan.

– Pohjoinen ja luonnontilaiset metsät kiinnostavat, mutta haluan myös oppia lisää Etelä-Suomen metsistä sekä METSO:sta.

Korpimetsät lumosivat

Tiina Jalkanen, 26, kirjallisuuden opiskelija, Oulu

Pääsin tutustumaan metsäkartoitukseen keuhkollisesti 2008, kun Greenpeace ja Luonto-Liitto kartoittivat Metsä-Lapin suojelemattomia metsäerämaita muun muassa Kittilässä ja Sodankylässä, kertoo Tiina Jalkanen.

Hän oli viikon verran konkareiden mukana, ja palasi reissusta hämmentyneen riemuissaan: niin kauniita metsiä, niin paljon suojeltavaa – ja niin paljon opittavaa!

– Ensimmäisellä kerralla en tiennyt mistään mitään. Kirjurointi ja valokuvaaminen onnistuvat onneksi aloittelijaltakin. Samalla oppii yhtä sun toista lahoppuujatkumosta, metsän erikenteisuudesta sekä kaikenlaisista pohjanrypyköistä, mäntyraspikoista, riekonkäävistä ja muista.

Intoa sekä uskoa itseensä Tiina oli saanut samana keväänä Nuuksiossa järjestetyltä Luonto-Liiton metsäkartoituskurssilta. Sittemmin Tiina on tunkenut itsensä biologian kursseille yliopistossa sekä tutkinut ahkerasti kääpä- ja metsätyppioppaita. Parhaiten hän kuitenkin myöntää oppivansa maastossa.

Salapoliisityötä ja hukkuneita kyniä

Tiina on ollut kolme kertaa kartoittamassa Metsä-Lapissa. Viime kesänä hän oli myös mukana kartoittamassa Oulun seudun metsiä METSO-kriteerein.

– Kaikki reissut ovat olleet huippuja! Ymmärsin, että Suomessa on vielä jonkin verran jäljellä arvokkaita metsiä, jotka kannattaa suojella. Tuli halu oppia lisää ja lisää, kun itse kartoituskin on niin kivaa, Tiina kertoo.

Joskus metsän katsominen tuntuu suorastaan salapoliisityöltä: mitä tässä metsässä on tapahtunut, onko tähän koskenut ihminen, kuinka vanhoja ovat nuo kannot?

Turhauttaviakin päiviä tulee joskus vastaan. Tuolloin hukkaa omat ja muiden kynät, ei muista mitään, tekee saman virheen yhä uudestaan, kamerasta loppuu patteri ja muutenkin kenkuttaa.

– Kerran oltiin rämmitty vesisateessa kolmatta päivää muistiinpanovihot muhuna, auto



KIRSTI ULMI

sisältäkin märkänä sekä hirmuisen viluissaan. Ja kas! Metsän siimeksessä, pilvenraosta selviytyneen auringonvalon keskellä häämötti sauna! Ne olivat hyvät löylyt, muistelee Tiina lämmöllä.

Empimättä mukaan

Metsäkartoitusta Tiina pitää konkreettisena tapana vaikuttaa metsien suojeluun. Lisäksi metsissä kulkeminen on hauskaa puuhaa, jossa oppii paljon paitsi luonnosta, myös itsestään.

– Itse emmin turhaan vuosia ennen kuin tohdin lähteä mukaan. Aloittelijastakin on paljon apua! Tiina kannustaa.

– Tulevaisuudessa haluan oppia lisää Etelä-Suomen metsien kartoittamisesta ja yleensäkin sellaisista metsistä, joilla on metsänkäsittelyn historiasta huolimatta suojeluarvoa. Olisi kiva oppia myös lisää lajistoa ja soiden inventointia.



HEIDI KETTUNEN

Ohjat omiin käsiin

Harri Kuokkanen, 24, matematiikan opiskelija, Helsinki / Joutseno

– Keväällä 2007 otin yhteyttä Luonto-Liiton nykyiseen puheenjohtajaan **Mauno Särkkään**, jonka olin kuullut kartoittavan Keski-Suomen metsiä sinä kesänä. Teimme toukokuussa yhdessä viikon reissun. Minä valokuvasin, Mauno huolehti varsinaisesta kartoittamisesta ja opasti minua, Harri Kuokkanen kertoo.

Seuraavana kesänä Harri osallistui vastavalle reissulle. Kiinnostus jäi kytemään, ja tänä vuonna, kesäsuunnitelmien ollessa sopivasti auki, hän päätti rohkaistua ja aloittaa kartoitukset itsekseen. Kartoitusalueeksi valikoitui puutteellisesti kartoitettu Etelä-Savo.

Harri teki ensi kertaa kaiken alusta alkaen itse: kartta- ja ilmakuvatulkinnoista varsinaiseen kartoitukseen maastossa sekä kartoitusten kirjalliseen raportointiin. Kokemus oli opettavainen.

– Ilmakuvassa vanhan metsän erottaminen tiheästä kasvatusmetsästä on etenkin harjaan-

tumattomalle silmälle vaikeaa. Jo ensimmäisillä maastokäynneillä huomasin ilmakuvien pohjalta tekemieni tutkimusrajausten puutteet, Harri toteaa.

Niinpä metsien perässä ajettuja kilometrejä kertyi arvioitua enemmän. Kilometrejä lisäsivät myös äskettäin hakatut metsät, jotka eivät näkyneet vanhentuneissa ilmakuvissa. Tällaisilta pettymyksiltä eivät edes kokeneet kartoittajat voi välttyä.

– Onneksi lähes jokaiselta reissulta on löytynyt edes jotakin arvokasta metsää, josta on saanut iloa ja voimaa.

Metsä lähentää

Harri teki ensimmäiset itse suunnittelemansa reissut yksin, jotta alkukankeus ei olisi turhautanut kanssakartoittajaa. Hieman myöhemmin Heidi Kettunen lähti Harrin mukaan valokuvamaan ja oppimaan.

– Kaverin ottamisessa mukaan on paljon hyviä puolia. Etenkin perättäiset pettymykset – vaikkapa juuri hakattu metsä tai toinen toistaan seuraavat onnettomat ruppametsät – eivät jaettuina syö voimia niin paljon. Toisinaan taas mustana kukkiva huumori voi selättää epätoivon, Harri kertoo.

– Lisäksi evästauoilla tai iltamurkinan äärellä käydyissä keskusteluissa on oma henkensä ja avoimuutensa. Metsä herkistää ihmistä ja lähentää kanssakulkijoita.

Valokuvia ja tekemisen meininkiä

Etenkin aloitteleville kartoittajille Harri korostaa valokuvien ottamisen merkitystä.

– Hyvä ja riittävä kuvamateriaali pelastaa viimeistään siinä vaiheessa, kun kuukausia reissun jälkeen pätkäilee vanhojen muistiinpanojensa kanssa, mitä alueesta oikein raporttiin kirjoittaisi. Valokuvat voivat myös auttaa jonkin seikan jäätyä epäselväksi, sillä kokeneemat voivat kuvienkin perusteella auttaa ongelmassa.

Harri rohkaisee jokaista kartoituksista kiinnostunutta ottamaan yhteyttä Luonto-Liiton metsäryhmään ja ilmaisemaan kiinnostuksensa.

– Ryhmän asiantuntemus, tekemisen meininki ja hyvät, omistautuneet tyypit lienevät paras mahdollinen ympäristö päästä mukaan metsiensuojelutoimintaan käytännön tasolla.

Itse hän uskoo tekevänsä kartoituksia myös tulevaisuudessa – toivon mukaan jotakin oppineena ja siinä edelleen kehittyen. ☘

